

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for samfunnsutvikling		

Endring forskrift om utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, Selbu kommune, Trøndelag

Vedlegg:

Forskrift om utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, Selbu kommune, Trøndelag 2020

Gjeldende forskrift om utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, Selbu kommune, Trøndelag

Retningslinjer for prosjektering, bygging og søknad knyttet til separate avløpsanlegg
Skaun kommune - Saksframlegg tette tanker

Rådmannens innstilling

Med hjemmel i Forurensningsforskriftens §12-6, Jfr. Forurensningsloven §9 sender Hovedutvalget for samfunnsutvikling vedlagte utkast til lokal forskrift om utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende ut på høring, jfr. Forvaltningsloven §37.

Vedtaket sendes berørte myndigheter og andre interesserte, og kunngjøres offentlig. Høringsfristen settes til 2 måneder fra publisering.

Saksopplysninger

Bakgrunnen for forslaget til endring av lokal forskrift

En ønsker å tillate å installere toalett med større vannforbruk, med avløp til tett tank, enn i gjeldende forskrift. Dette vil gi mer valgfrihet for den enkelte bruker.

Selbu kommune vedtok i kommunestyret februar 2019 gjeldende lokale forskrift. Denne gir ikke rom for de standarder til toalett som en del brukere ønsker.

En viktig del av formålet med gjeldende forskrift var også å øke valgfriheten, ved å tillate tett tank som avløpsløsning i flere tilfeller, under forutsetning av at det ikke skulle medføre økte utslipp og mer transport av avløpsvann enn tidligere. I forskriften som gjaldt fram til 2019 var tett tank i praksis ikke tillatt. Tett tank kunne ikke benyttes i regulerte områder, som hyttefelt, eller i uregulerte områder med tett bebyggelse. Tett tank var imidlertid tillatt i uregulerte områder med spredt utslipp, men rangert som siste mulighet etter å ha vurdert primært slamavskilling med påfølgende infiltrasjon i grunnen (populært kalt infiltrasjonsanlegg), eller sekundært et godkjent minirensanlegg med utslipp til vann/vassdrag.

Tett tank er ikke en septiktank, men en tett beholder uten utløp som samler opp alt svartvann/kloakk fra toalett, og må tømmes med tømmebil.

Det har vist seg at det er et større behov for valgfrihet rundt type toalett, snarere enn type avløpsløsning. Målsettingen om å ikke øke vannforbruket må da fravikes i større grad. Kommunen har derfor sett på hvordan ønsket om toalett med høyere vannforbruk kan innfris, samtidig som en begrenser de negative konsekvensene.

Del av gjeldende forskrift som foreslås endret

Kommentaren til § 5 regnes som en del av forskriften, og her defineres hva slags typer toalett som er tillatt i dag:

«Med tett tank menes vakuumtoalett eller annen løsning med tilsvarende utslippsmengde der avløpet går til tett tank som må tømmes med tømmebil. Tankens volum må tilpasses behovet for en årlig tømming. Formålet er at den slammengden som skal tømmes med tømmebil ikke skal avvike mengden ved andre avløpsløsninger.»

Beregninger ut fra begrensningene i gjeldende forskrift.

Gjeldende forskrift innebærer at det kan benyttes vakuumtoalett (ca. 0,6-0,8 liter, avhengig av hvor lenge man spylar), eller toalett med tilsvarende lavt vannforbruk, opptil 1,5 liter totalt. Totalvolumet som beregnes er det som tilføres tanken, og inkluderer både kloakk/avfall og tilført vann. For tette tanker er det derfor i dag ikke tillatt å benytte toaletter av typen «lavtspylende» eller «vannbesparende» med høyere vannforbruk enn dette, eksempelvis «WC Duo». Se mer under «Maksimalt vannforbruk» nedenfor.

Om «lavtspylende» / «vannbesparende» toalett

[Produsenten av WC Duo¹](#) betegner denne typen toalett som «lavtspylende», og belaster tanken med i snitt 2,5 liter per toalettbesøk (jamfør produsentens egne tall; avfallet spyles ned med hhv. 2 og 4 liter, avhengig av knappen man velger). Dette er betydelig mer vann enn vakuumtoalett

---

¹ <https://www.hyttetorget.no/wc-duo>

eller tilsvarende, og dette er en type toalett mange har hjemme i vanlig bolig. «Lavtspylende» og «vannbesparende» toaletter av denne typen ble vurdert til å ha for stort vannforbruk, og kunne ikke godkjennes, jamfør hva lokal forskrift konkretiserte som et *formål* i kommentaren til § 5.

Maksimalt vannforbruk

Kommunen aksepterer i dag vann- og avfallstilførsel til tett tank på opptil 1,5 liter per spyling, selv om dette er noe høyere enn for vakuumtoalett. Det har blitt utvist noe skjønn ved behandling av den enkelte utslippssøknad.

Totalvolumet som skal få plass i tanken, beregnes for en fritidsbolig i utgangspunktet ut fra 0,7 pe per person (kun svartvann), fem personer (ut fra normen om 5 pe per fritidsbolig), seks toalettbesøk á opptil 1,5 liter per person, og 100 bruksdøgn. Det vil si inntil 3 150 liter. Forskriften gjelder også vanlige helårsboliger, der tilsvarende utregning gir 11 500 liter. Ved økning til et snitt på 2,5 liter, blir tilsvarende tall hhv. 5 250 liter og 19 100 liter. Tallene forutsetter riktig bruk av knappene på toalettet, som kan spyle opptil 4,5 liter inkl. avfall.

Administrasjonen har med gjeldende forskrift vurdert at grensen for maksimalt vannforbruk (altså 1,5 liter) ved behov kunne justeres gjennom presedens i saksbehandlingen, under forutsetning av god, faglig begrunnelse og dokumentasjon, som ved spesielle tilfeller, og nye tekniske rense-/avløpsløsninger (i tråd med lokal forskrift § 5-1).

På bakgrunn av slike vurderinger, har kverntoalett i fritidsbolig med tett tank blitt akseptert, men den kan bare benyttes i tilfeller der fritidsboligen benyttes regelmessig (unngå uttørking).

Med forskriftsendring som tillater økning opp til et snitt på 2,5 liter tilført tett tank, er den faglige tilrådingen at det ikke skjønnsmessig kan tillates enda høyere vannforbruk for permanente anlegg, slik at dette blir en absolutt øvre grenseverdi.

Størrelse på tett tank

Vannforbruket og tanken skal være dimensjonert slik at det både ikke blir for mye volum væske, og at tanken ikke går full. Et formål med begrensning på toalettets vannforbruk i lokal forskrift, har vært at den slammengden som skal tømmes med tømmebil ikke skal avvike mengden ved andre avløpsløsninger. Størrelsen på slamavskillere for minirensenanlegg og infiltrasjonsanlegg er normalt opptil 4 000 liter (4 kubikkmeter, <http://www.va-blad.no/slamavskiller/>²).

Forhold til annet lovverk og bærekraft

Høyere vannforbruk medfører blant annet større volum av forurenset sanitært avløpsvann som skal renses, mer klimautslipp og tid/lønnsutgifter til transport, mer belastning på veier til hyttefelt, og høyere kostnader som må fordeles på alle abonnentene (også de som bruker betydelig mindre vann).

En endring som medfører høyere vannforbruk, vil ikke være i strid med forurensningsloven eller forurensningsforskriften. Norge forpliktet seg imidlertid i 2015 til å sikre bærekraft, [gjennom FNs 17 mål for bærekraftig utvikling](#)³ fram mot 2030, der flere av målene er relevante i denne sammenheng. Redusert bærekraft i ett tilfelle, kan imidlertid kompenseres med økt bærekraft i et annet. Norge er også forpliktet gjennom internasjonale avtaler, til å redusere klimautslipp og andre belastninger på natur og miljø.

---

² <http://www.va-blad.no/slamavskiller/>

³ https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/sdg_oversikt/id2505654/

Lokale forskrifter kan være mer restriktive enn nasjonal forskrift, og for Selbu kommune har forskriften bevisst og med hensikt vært skrevet noe strengere og mer nyansert på dette punktet. Miljøaspektet og kostnadene med transport av unødvendig store mengder sanitært avløpsvann, er noe kommunen har tatt hensyn til med disse formuleringene. Fokuset på å unngå høyt vannforbruk i gjeldende forskrift, er en videreføring av formålet fra tidligere utgaver av forskriften. 2016-forskriften tillot i de fleste tilfeller ikke tette tanker (se ovenfor), fordi det medførte for mye transport av sanitært avløpsvann. 2019-forskriften tillater tett tank, på definert vilkår om å bruke minst mulig vann gjennom pålegg om bruk av vakuumpolett eller tilsvarende.

Praksis i andre kommuner

Kommuner i vår region har felles retningslinjer for spredt avløp. Klæbu, Malvik, Meldal, Melhus, Midtre Gauldal, Orkdal, Rennebu, Skaun og Trondheim utarbeidet retningslinjene som har en begrensning på 1 liter per spyling til tett tank (vedlagt), men dette er i ulik grad forskriftsfestet. Viser også til Skaun kommunes saksframlegg om tette tanker. Selbu har, etter at retningslinjene ble skrevet, tatt del i dette nettverket av kommuner, som samarbeider på saksbehandlernivå innen vann og avløp. 16 kommuner deltok på siste kurs/samling i regi av nettverket. Tydal har ikke noen begrensning på vannmengde til tett tank, men de fleste av deres nyere regulerede hyttefelt tilknyttes offentlig avløp, slik at retningslinjer rundt dette er mindre aktuelt enn i Selbu, for våre hyttefelt har spredt avløp.

Tett tank er i mange kommuner ikke tillatt, eller kan kun tillates i spesielle tilfeller, og med lavtspylende toalett eller tilsvarende. Det er vanlig at alle andre teknisk mulige løsninger skal være vurdert før søknad om tett tank utarbeides, og det skal begrunnes i søknad hvorfor andre løsninger ikke kan benyttes. Dette er begrunnet i for stor miljøbelastning ved transport av sanitært avløpsvann, samt fare for lekkasje, herunder gjennom at bruker borer hull i tanken for å redusere tømmebehovet. Av samme grunn er det i en del reguleringsplaner bestemmelser som ikke tillater tett tank, og en skal isteden bruke andre avløpsløsninger, som minnereanlegg og infiltrasjonsanlegg. Slike restriktive forskrifter (tilsvarende hva Selbu hadde fram til 2018) av nyere dato finnes f.eks. for hyttekommunene [Trysil](#), [Levanger](#), [Midtre Gauldal](#), og [Frøya](#), samt eksempelvis også mer befolkede [Tromsø](#)⁴.

Transport av avløpsvann fra tett tank

Ved å etablere en større tett tank, kan man fremdeles innfri kravet om én årlig tømning (eller sjeldnere for vakuumpolett), men tømmebilen har kun plass til et begrenset antall kubikkmeter væske. Økt vannforbruk tilført tette tanker, vil derfor uunngåelig medføre flere turer fra kommunens fritidsboliger.

Selbu kommune kan i fremtiden ha etablert et eget avvanningsanlegg, noe som reduserer transportavstanden for avløpsvann. I dag må dette transporteres til Trondheim, noe som medfører betydelige kostnader og miljøbelastninger. Et avvanningsanlegg vil imidlertid også ha økte kostnader, i takt med mengden væske som leveres. Kapasiteten kan også bli sprenget.

---

⁴ Trysil: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2018-12-13-2282>

Levanger: <https://www.levanger.kommune.no/Tjenester-a-a/Natur-og-miljo/Forurensning-og-straling/Utslipp--spredt-avlop/Renselosninger-og-krav/#tettopp>

Midtre Gauldal: <https://www.mgk.no/tjenester/bygge-og-bo/nytt-avlopsanlegg>

Frøya: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2019-09-26-1307>

Tromsø: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2012-08-29-1466>

Kostnadsspørsmål

Volumet som skal tømmes, er et kostnadsspørsmål for Innherred Renovasjon IKS, kommunene og den enkelte bruker som skal betale tømmeavgift. Dersom man, etter gjeldende forskrift og med godkjent anlegg, likevel bruker mer vann enn andre/normalt, så kan den aktuelle eier bestille ekstra tømming, og ta den ekstra kostnaden for dette. Kommunen har med gjeldende forskrift begrenset vannmengden, for å sikre at både gjeldende og fremtidige eier/brukere av fritidsboligen mot unødig store kostnader, men med endringen vil dette ansvaret i større grad falle på den som leverer utslippssøknaden. Den økte totale kostnaden for transport og rensing ved mottak, bør ikke fordeles likt på hver bruker, men tømmeavgiften bør differensieres etter målt forbruk, slik at høyt forbruk koster mer enn lavt forbruk.

[NIBIO bemerker](#)⁵ i sin nasjonale veiledning: «Ved bruk av tett tank for avløp fra toalett vil tømmeavgiften for den tette oppsamlingstanken kunne bli høy dersom toalettet bruker mye vann (> 2 liter per spyling).»

Fleksibel tømmeordning:

Innherred Renovasjon gir i forslag til [ny tømmevorskrift](#)⁶ rom for mer fleksibilitet, slik at en kan inngå tømmeavtaler med sjeldnere enn én årlig tømming, men dette forutsetter tett tank tilknyttet vakuumpolett. Dette er et insitament til å spare vann som skal transporterres.

Også kommunen vil kunne utøve skjønn for hver utslippssøknad, på bakgrunn av begrunnet vurdering av samlet utslippsmengde, avhengig av type toalett o.l. (Høringsfristen for ny slamtømmevorskrift fra Innherred Renovasjon er utsatt på ubestemt tid pga. koronaviruset.)

Som et resultat av overnevnte momenter ble det våren 2020 tatt initiativ til å endre lokal forskrift, for å gi den enkelte som søker om utslippstillatelse større fleksibilitet til å velge ulike typer toaletter.

---

⁵ <https://www.nibio.no/tema/miljo/mindre-avlop/reuse-losninger/kildeseparerende-losninger>

⁶ <https://ir.nt.no/2019/12/horing-av-renovasjons-og-slamforskrift/>

Vurdering

Selbu kommune har vurdert behovet for forutsigbare retningslinjer for utslipp fra slike områder.

Det må være en klar målsetning om å hindre uønsket forurensning, og å sikre at like rettigheter og muligheter blir tilgjengelig for alle som har interesser innenfor et område som naturlig kan bli påvirket av utslipp. Denne målsettingen er uendret fra forrige forskriftsendring i 2019.

Kommunen ønsker at flest mulig av de eksisterende hytteområdene som ønsker det, kan få muligheten til å oppgradere sin standard til dagens ønsker og behov.

Forslaget til endring av forskrift som fremmes, inneholder presiseringer og bestemmelsene i nasjonal lov og forskrift. Lokal forskrift skal ikke være en uthuling av disse, og gir føringer for hvilke løsninger som kan benyttes.

Endringen vil medføre høyere total kostnader for håndtering av avløpsvann, mer transport og økt volum av avløpsvann fra tette tanker som må håndteres ved avvannings-/renseanlegg, men dette kan kompenseres gjennom mer differensierte avgifter basert på forbruk.

En endring som tillater økt vannforbruk, gjør det nødvendig å vurdere hvordan dette påvirker slikt som transport, bærekraft og klimautslipp, resemuligheter, kapasitet hos mottak, tidsbruk, kostnader og avgiftsnivå (storforbrukere / småforbrukere), samt veislitasje på små grusveier. Spesielt prinsippet om bærekraft utfordres av denne forskriftsendringen. En forutsetning for å innføre denne endringen av forskriften, må være å se hvordan de negative faktorene kan reduseres.

Rådmannens vurdering er derfor at forskriftsendringen må forutsette at det etableres et eller flere lokale avvanningsanlegg, kapasitet til å håndtere avløpsvann fra kommunens hytter, slik at den totale transporten ikke øker, men minker. Dette er imidlertid kostbare anlegg, og rejektivannet må ledes videre til et renseanlegg.

For å stimulere til fortsatt lavt vannforbruk, er rådmannens vurdering at avgiftsnivået være differensiert. Rådmannens faglige råd er derfor å støtte opp om initiativ tilsvarende Innherred Renovasjons forslag til differensiering, men å også finne flere måter å stimulere til lavt vannforbruk.

Det må videre gjennomføres kompenserende tiltak for å motvirke klimautslipp, miljøbelastninger og økte kostnader. På denne måten kan det som i utgangspunktet er en negativ belastning på blant annet klimaregnskapet, snus til å likevel gi et positivt utfall.

Forskriften er vurdert til ikke å ha negative konsekvenser for berørte interesser, men gir økt valgfrihet for den enkelte. Det er derfor også valgfritt om den enkelte vil ta en ekstra kostnad ved høyere utslipp, men kommunen må sørge for å kompensere for ulempene dette medfører. Endringen gjelder i første rekke eiere av eksisterende hytter/boliger som vil oppgradere til høy sanitærmessig standard, og endret forskrift åpner for en type toalett de er vant til å bruke hjemme.